

Ko e fakamatala mo'oni ke tomu'a 'ilo kae malu mei he vela'

Ko e founga 'e lava ai 'e he ngaahi mātu'a' mo e kau tauhi' ke ta'ofi 'a e vela he afi' mo e vai vela'

'Oku fiema'u ke 'ilo 'e he mātu'a mo e kau tauhi 'oku kehe 'a e fakakaukau mo e to'onga 'a e longa'i fānau mei he kakai lalahi'. 'O hangē ko 'eni, kapau 'e hoko ha vela, 'e ngalingali te nau toitoi kae 'ikai te nau hola. Ko e fatongia 'o e toko taha lahi' ke tokamu'a 'ene 'ilo'i 'a e fakatu'utāmaki'.

Le'ohi 'a e fānau 'i he taimi kotoa pē

Ko e lahi taha 'o e ngaahi fakatu'utāmaki' 'oku hoko 'i he lolotonga 'o e 'aho 'i 'api. Ko e ngaahi fakatu'utāmaki lahi 'oku hoko 'i he taimi 'oku 'ikai le'ohi ai 'a e fānau'. 'Oku totonu ke 'iai 'a e mātu'a 'i he taimi mo e feitu'u kotoa pē 'oku ngalingali 'e hoko ai ha vela he afi' pē ko e vai vela'.

'Oku fakafalala 'a e 'ulungaanga malu mei he vela' mei he:

- 'Ilo 'a e fakatu'utāmaki' pea mo e me'a ke fai'ke fakasi'isi'i 'ene hoko 'a e fakatu'utāmaki'
- Ko e le'ohi lelei 'o e fānau'
- Ko e tā sīpinga lelei 'a e mātu'a' mo e kau tauhi'
- Ko hono pule'i pē fakamama'o 'a e ngaahi me'a 'e hoko ai hā fakatu'utāmaki

Ko e mahino lelei 'a e manako 'a e fānau 'i he afi'

Ko e toko lahi 'o e tamaiki 'oku nau manako he afi' talu mei he 'enau iiki. Te nau fie'ilo ki he afi, 'o kau 'a e feime'akai 'i he'enau fakamuna', pē te nau fa'ifa'itaki 'a e ngāue 'a e kau tāmāte afi'. Ko e ngaahi faka'ilonga mo'oni 'o 'enau manako 'i he afi' ko 'enau fie nofo ofi mo siofi 'a e afi', pē ko 'enau kole ke nau tokoni ki he tafu ha afi pē tutu ē te'elango'.

Ko e tamaiki 'e ni'ihi, 'oku hoko 'enau tokanga ko eni ki he afi' ke nau va'inga 'aki (hangē ko e kahi masi pē kamosi 'a e masi penisini') pē ko e tutututu. 'Oku hoko 'a e fa'ahinga va'inga ko eni ko e fakatu'utāmaki ki he tamasi'i' mo hono fāmili'. 'Oku hoko heni 'a e mate 'a e fānau 'i he vela 'a e 'api nofo'anga'.

'E lava 'e he tokanga ki he ngaahi fakatu'utāmaki 'o e vela, 'a e vela he vai mo e afi' ke ta'ofi 'a e hoko ha ngaahi lavea.

'E lava ke ma'u ha toe fakamatala mei he polokalama komipiuta ko e:

Kidsafe

www.kidsafevic.com.au

Royal Children's Hospital

www.rch.org.au

'Oku 'oatu, 'a e fakamatala ko eni mei he Kautaha Tamateafi Pule 'a 'Uta (CFA) mo e Poate Tamateafi mo e Ngāue Fakatu'upakē 'a Kolo (MFB), pea fakangofua atu 'a e ngaahi natunau ni tu'unga 'i he femahino'aki 'a au mo e ongo Kautaha', te ke mātu'aki tokanga 'i he taimi 'oku ke ngāue'aki 'a e fakamatala' ni ki he me'a 'oku ke fiema'u ki ai. Kapau 'oku 'i ai ha o 'āla 'a ki he 'uhinga 'oku ke ngāue'aki ai 'a e fakamatala', 'oku totonu ke ke kumi fale'i mei he CFA mo e MFB. 'Oku 'atā fakaha'o 'a e CFA mo e CFA mo e MFB mei he founga ho'o fakahoko, fakaluhinga'i pē te ke falala ki he ngaahi fakamatala ko eni. 'Oku 'ikai ke tali 'e he CFA mo e MFB ha mo'ua, pē ko ha mole pē ha maumau 'e hoko tupu mei hono ngāue'aki 'a e fakamatala ko eni', koe'uhi' ko ha ngāue hala 'aki tupu' i ha hamumu, fehālaaki pē ta'e kakaato pē ko ha toe 'uhinga pē.

Ka fiema'u hā toe fakamatala fetu'utaki ki he:

www.cfa.vic.gov.au

www.mfb.vic.gov.au

